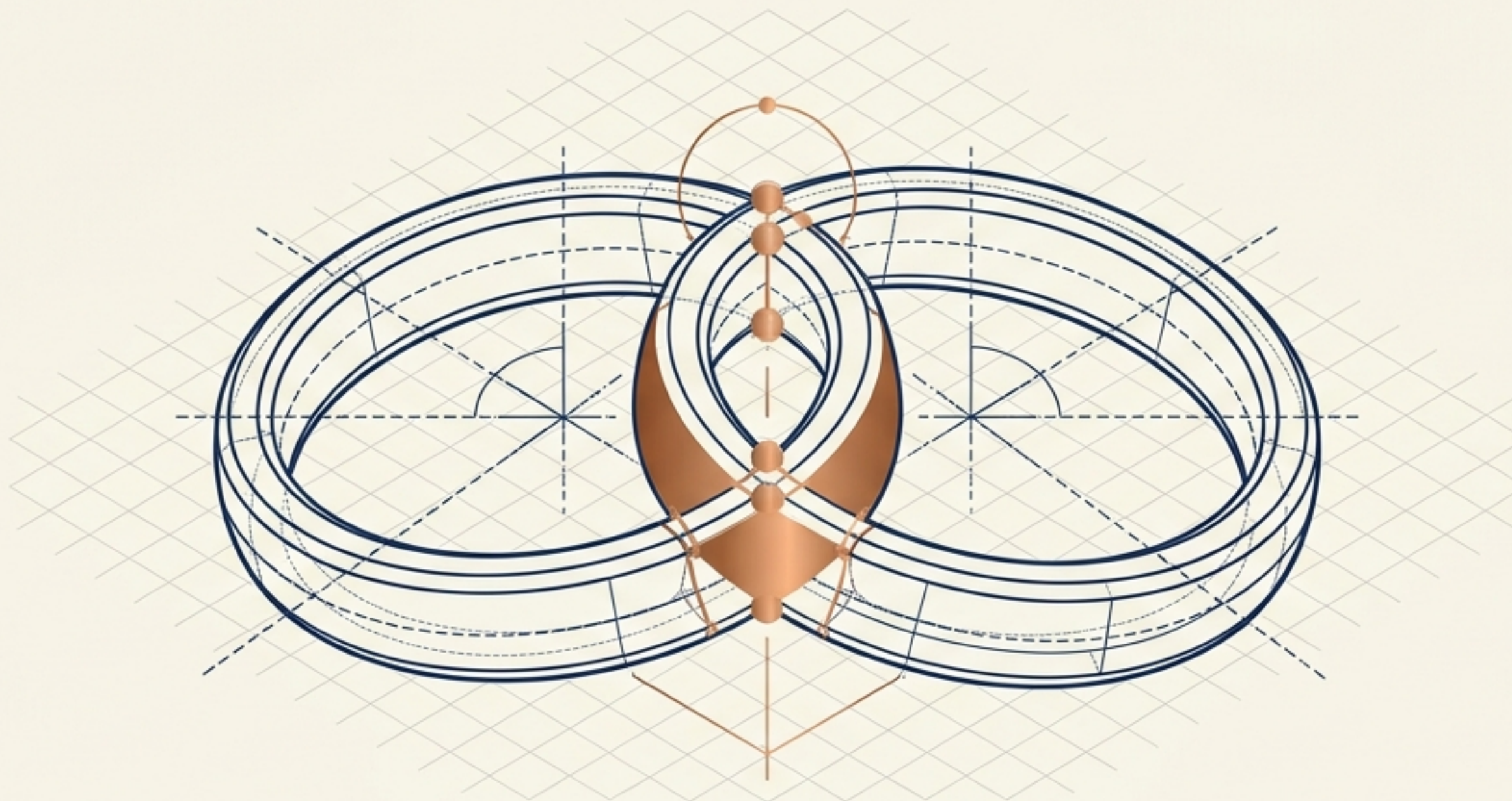
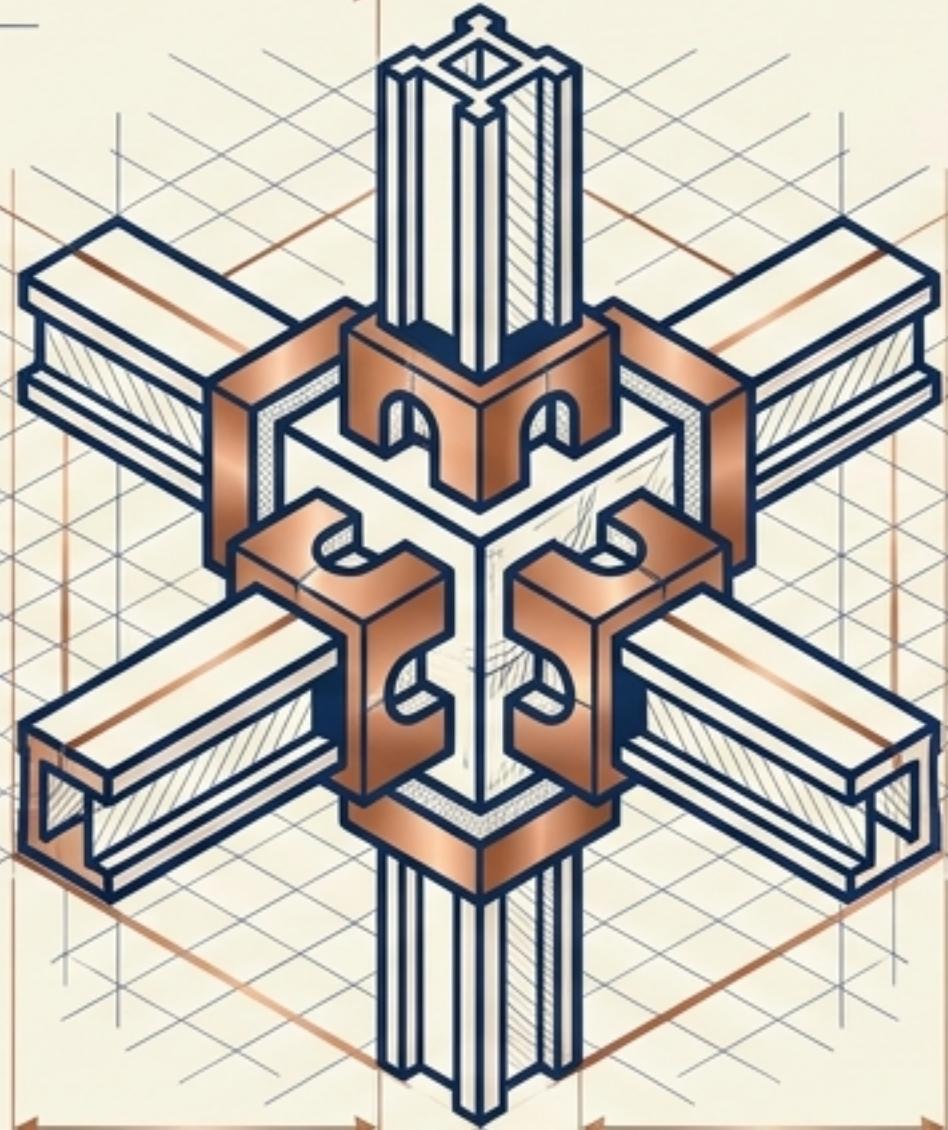

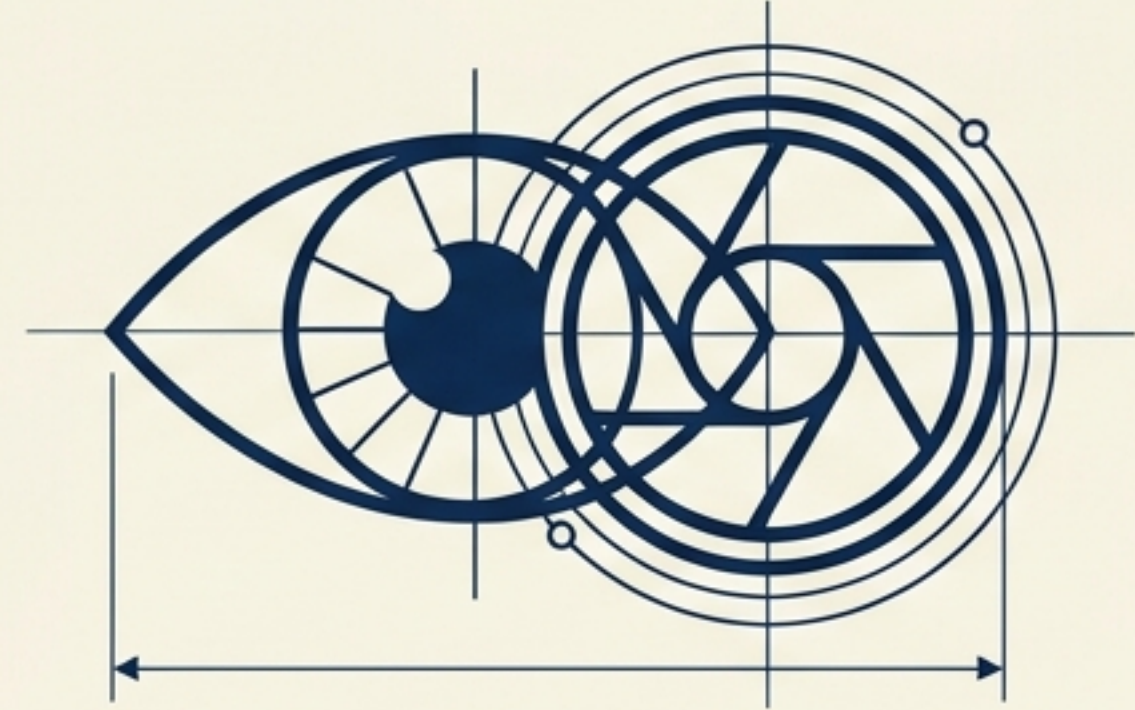
תפקיד העדים בקידושין: מעדות למהות

עיון למדני ומושגי ביסודות חלות הקידושין
(מבוסס על שיעורו של הרב דני מילר)

התפיסה המקובלת חוטאת להבנת עומק הדין

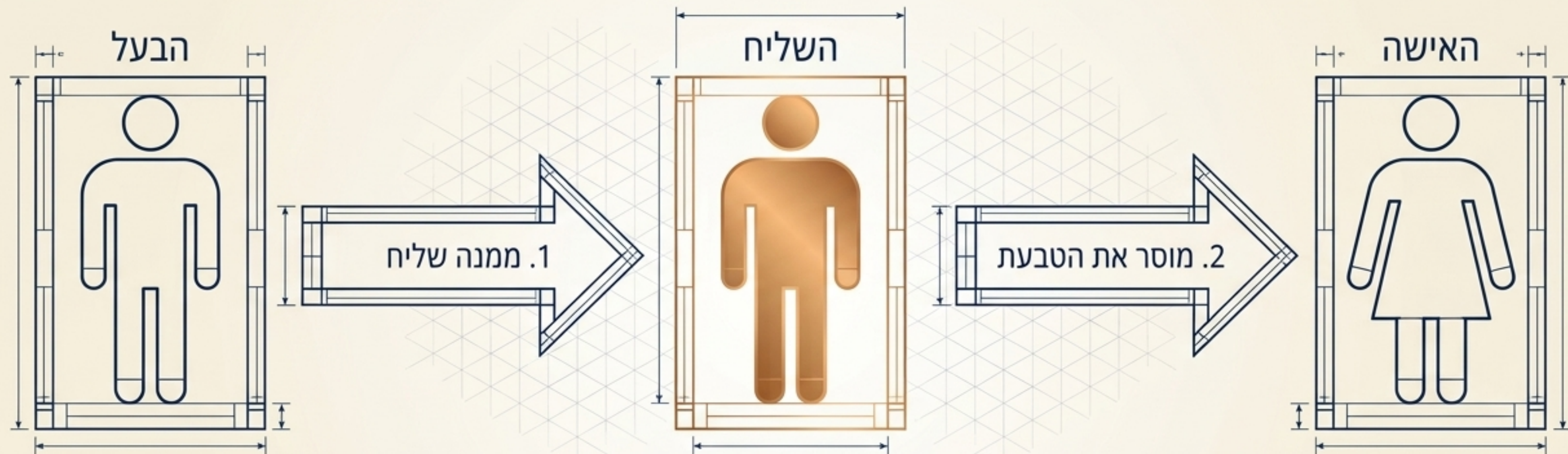
העדים אינם צופים פסיביים; נוכחותם מהווה את התשתית לקיום המעשה ההלכתי עצמו. בלעדיהם - המעשה לא התרחש מעולם.

תפקיד העדים הוא לראות את המתרחש כדי שיוכלו לדווח עליו בבית דין בעתיד במקרה של הכחשה.

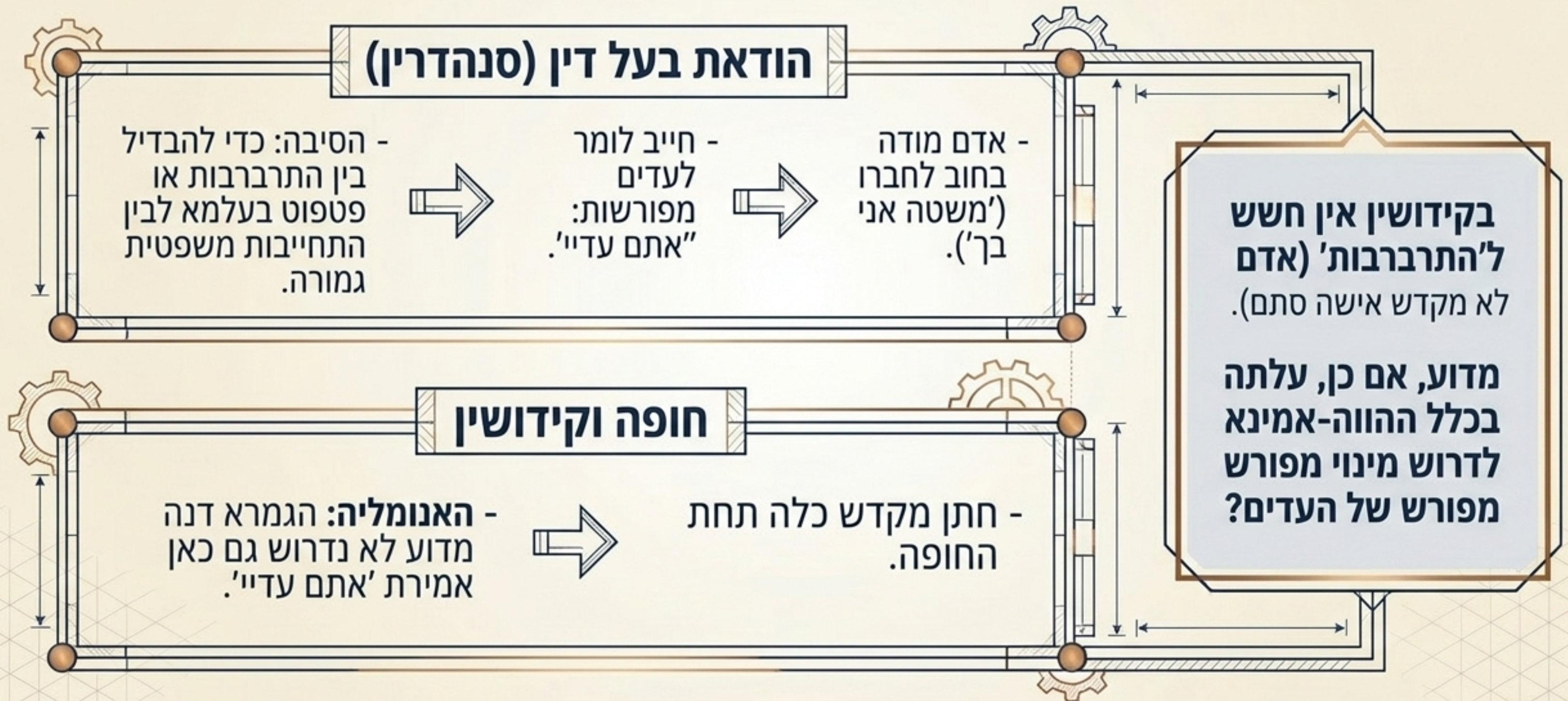
מספיק לדיני ממונות (עדי ראייה) -
אך חסר בקידושין.

חידת השליח: כיצד המבצע הופך למשקיף?

הפסיקה (רב): שליח נעשה עד. השליח משלים בעצמו את ההרכב הדרוש לעדות.
התעלומה: אם תפקיד העד הוא להיות משקיף חיצוני ואובייקטיבי – כיצד יכול שמעורב אקטיבית ביצירת החלות, להעיד על מעשיו שלו? איזה מין עד הוא זה?

האנומליה של דרישת 'אתם עדיי'

שתי התשתיות של מערכת העדות ההלכתית

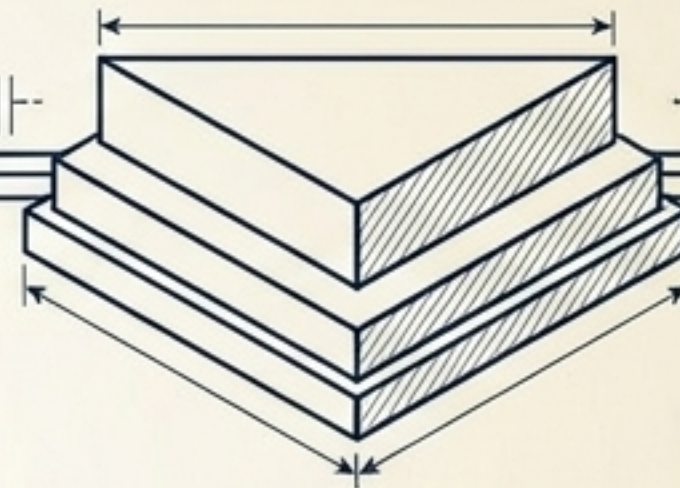

עדי קיום

תחום: דבר שבערוה (קידושין, גיטין)

תפקיד: יצירת החלות. העדות היא מרכיב אינטגרלי בפעולה.

הכלל ההלכתי: קידוש ללא עדים, אפילו אפילו שניהם מודים בכך - אין לקידושין שום תוקף משפטי.

עדי ראייה

תחום: דיני ממונות

תפקיד: בירור האמת. העדות מאמתת אירוע שכבר קרה באופן עצמאי.

הכלל ההלכתי: אם האירוע קרה ללא עדים, אבל הנתבע מודה - המעשה תקף לחלוטין (הודאת בעל דין).

פרדוקס הצירוף הפוסל (מכות ה' ע"ב)

נמצא אחד מהם קרוב או פסול – עדותן בטלה

הסכנה תחת החופה:

בחופה ממוצעת נוכחים עשרות קרובי משפחה הפסולים לעדות (אבות, אחים, דודים).

אם כולם רואים את מעשה הקידושין, ואחד מהם פסול, הוא מצטרף לכת העדים ופוסל את הקבוצה כולה!

שאלת התוספות: 'היאך מציו ידינו ורגלינו?' – כיצד ייתכן בכלל לערוך קידושין בקהל מבלי שהעדות תפסל אוטומטית?

חשיפת הריטב'א: נקודת הזמן של קבלת העדות

המחלוקת המושגית: מהות עדי הקיום

ר' שמעון שקופ הגדרת המציאות

התורה חידשה שרק בגיטין
וקידושין, העדים פועלים באופן
שונה לחלוטין מדיני ממונות.
המעשה הפיזי אינו מוגדר
כקידושין עד שהעדים מגדירים
מגדירים אותו ככזה בזמן אמת.

קצות החושן זמינות המידע

עדי קיום אינם שונים במהותם;
הם פשוט צריכים להיות
זמינים תמיד כדי לאמת את
המעשה בכל רגע נתון בעתיד.
(זו הסיבה שכתב יד אינו
מועיל כאן, כי זו אינפורמציה
דוממת ולא חיה).

טבלת האבחון: דיני ממונות לעומת קידושין

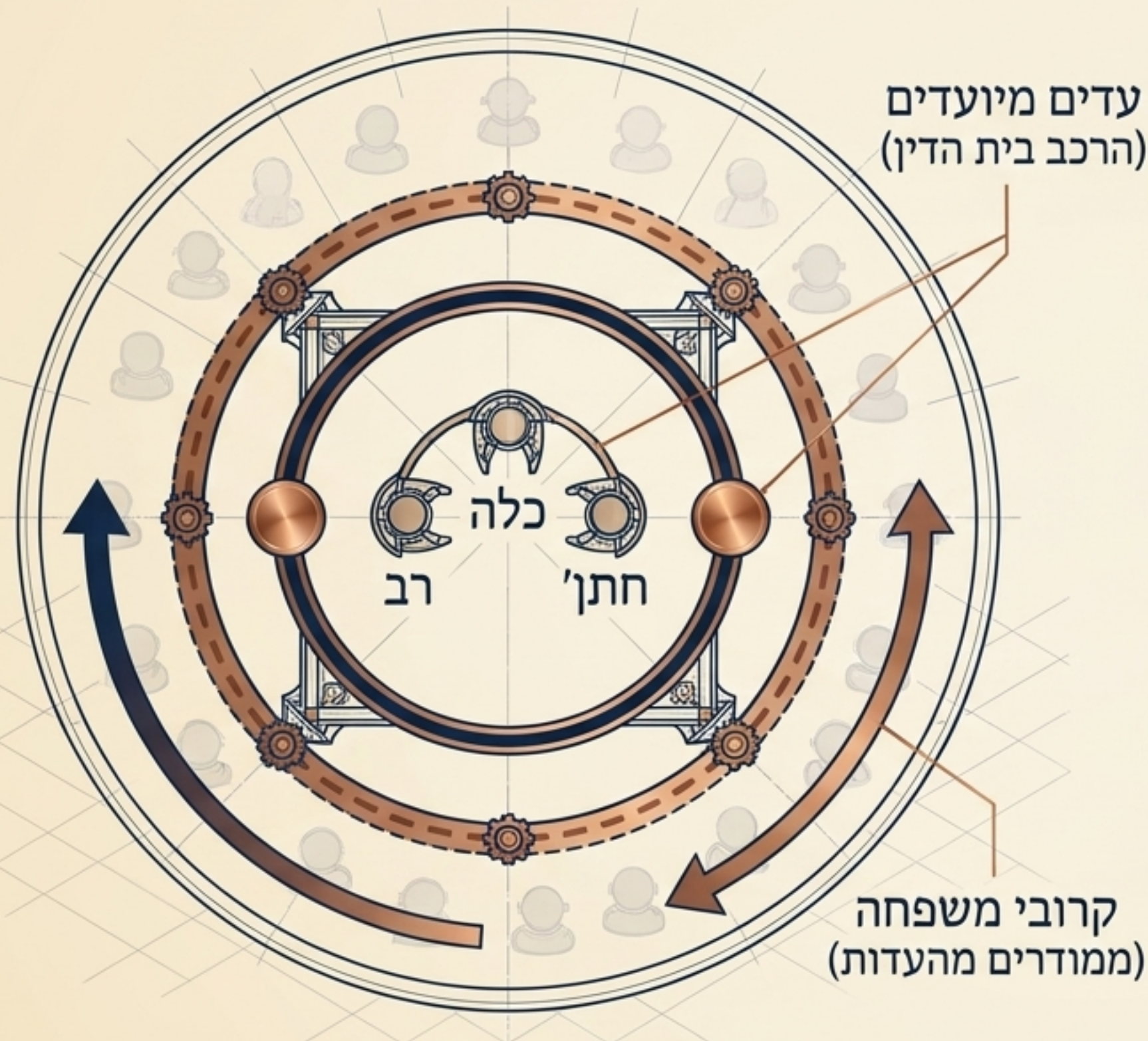
המדד	דיני ממונות	קידושין
תכלית העדים	להוכיח שהאירוע התרחש	להוות את התשתית לקיום לקיום האירוע
הודאת בעל דין	מבטלת את הצורך בעדים	חסרת משמעות (חב לאחריו)
רגע העדות המשפטי	בדיעבד, כשיבואו לבית הדין	בזמן אמת, בשעת נתינת הטבעת
סטטוס העדים	אוספי מידע פסיביים	הרכב משפטי (בית דין) אקטיבי

הפרדיגמה החדשה: העדים כבית דין מגדיר מציאות

העדים אינם צופים במעשה – הם הבית דין שמקבל את הסיפור בזמן אמת.
פועלת כעדשה משפטית הממקדת מעשה חולין והופכת אותו לחלות הלכתית של אשת איש.

פתרון החידה: תפקידו של מסדר הקידושין

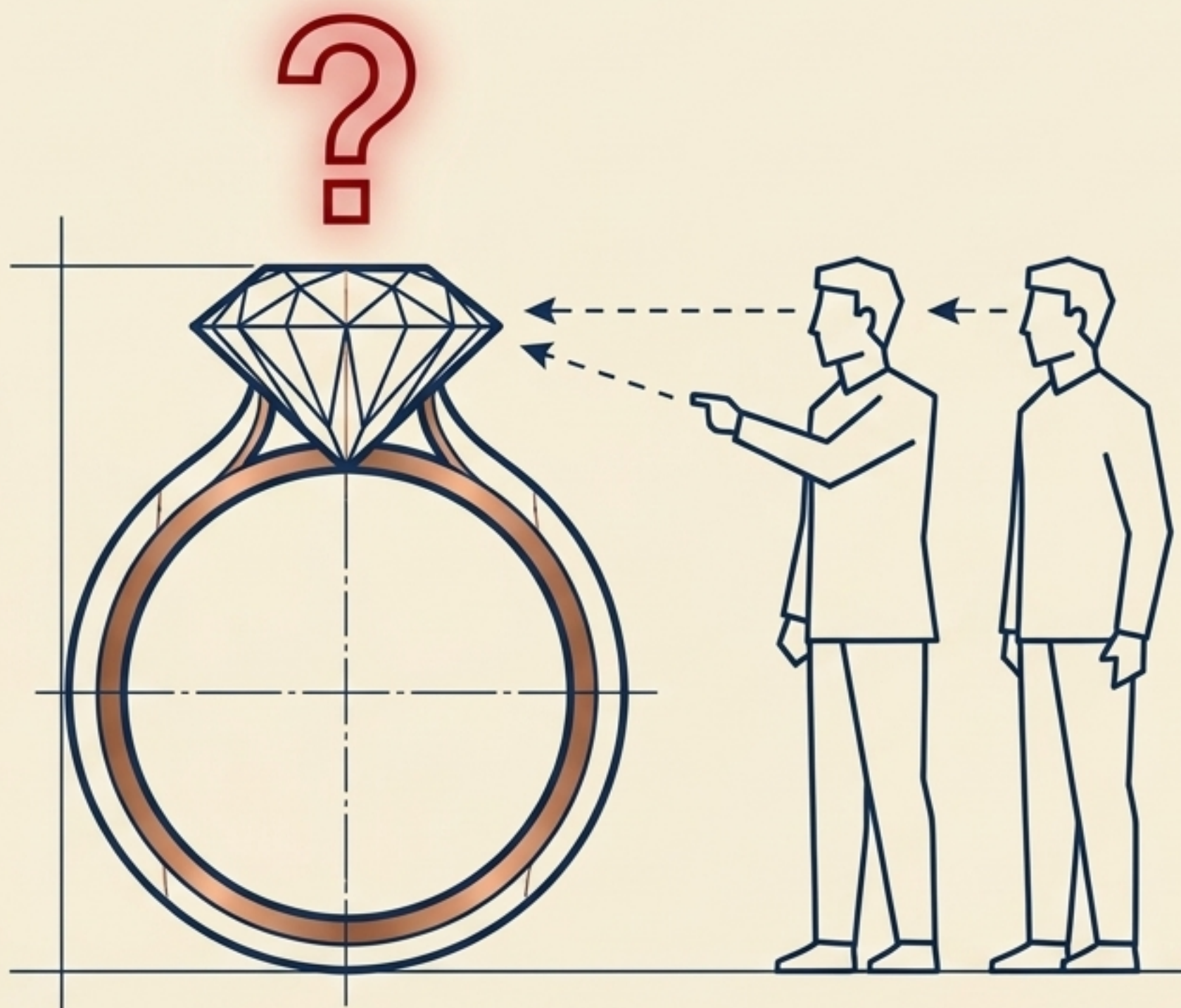
מדוע מכריזים 'אתם עדיי'?

העדות מתקבלת בשעת המעשה ולכן העדים מתפקדים כבית דין.

כשם שבית דין רשאי לסנן ולייחד מי יעיד בפניו, תפקידו של מסדר הקידושין הוא לייחד הרכב עדים ספציפי.

התוצאה: האמירה 'אתם עדי' שוללת את מעמדם של כל קרובי המשפחה בחופה מלהיות עדים, ומצילה את המעשה מפרדוקס הצירוף הפוסל.

היישום המעשי: מדוע העדים מעריכים את הטבעת?

פסיקת הרמ"א:

"נוהגין תחת החופה לשאול לעדים אם הטבעת שווה פרוטה".

הקושי הלמדני:

- עדים אינם שמאים או יהלומנים!
- בשום תחום אחר בהלכה לא נדרש מעד להעריך שווי ממוני של חפץ כחלק אינטגרלי מעדותו.
- יתרה מכך, מדוע אנו כה מוטרדים משווי הטבעת, אך לא דורשים מהעדים לחקור מראש אם הכלה היא בכלל אשת איש?

הפרוטה כמכנה משותף הלכתי אבסולוטי

[טבעת (לא ידוע)]

פרוטה אחת
(בסיס הלכתי)

מתנה
(כל ערך מוסף)

מבוסס על תוספות (סוגיית שיראי):

- ▶ מטרת השאלה אינה שמאות, אלא סמיכות דעת – ודאות גמורה של הסכמת הכלה.
- ▶ אם מקדשים באבן יקרה, יש חשש ל'מקח טעות' – אולי הסכימה רק כי חשבה שהיהלום שווה מיליון?
- ▶ כדי שהעדים יוכלו להגדיר את המעשה (כבית דין), הם חייבים לוודא שהמעשה נעשה על בסיס הערך ההלכתי המינימלי הוודאי ('שווה פרוטה').

מנהג ההינומה האטומה של הרמב"ם

- הרמב"ם מביא מנהג בו פני הכלה מכוסים בהינומה אטומה לחלוטין בשעת הטבעת.

- המשמעות ההלכתית: זו אינה רק חומרא של צניעות. ההינומה האטומה היא הצהרה פיזית ומשפטית של הכלה.

- ההצהרה: "לא אכפת לי מהו השווי האסתטי או הכספי של הטבעת. אני מסכימה להתקדש בעצם הערך ההלכתי של שווה פרוטה".

- זהו הגיבוי המוחלט למניעת כל טענה עתידית של 'מקח טעות'.

הארכיטקטורה השלמה של מעשה הקידושין

מעשה הקידושין אינו טקס סמלי. זוהי מערכת הנדסית-הלכתית מדויקת: פעולה פיזית (נתינה), המגובה בהסכמה אבסולוטית (שווה פרוטה), המותנוכת יחד בתוך מסגרת אקטיבית של בית דין נוכח (עדי קיום) – ליצירת מציאות משפטית ורוחנית חדשה.